

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 257/2020-256

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa **Stredoslovenská distribučná, a. s.**, IČO 36 442 151, Pri Rajčianke 2927/8, Žilina, zastúpenej BOOM & SMART Slovakia, Dolná 370/6A, Banská Bystrica, IČO 53 096 428, organizačná zložka Advocatur Gémeš, Filipová & Partner AG, Städtle 17, Vaduz, Lichtenštajnské kniežatstvo, číslo zápisu: FL-0002.539.075-9, proti rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 13Cob/47/2018 z 26. septembra 2018, č. k. 13Cob/37/2018 z 19. septembra 2018 a č. k. 13Cob/39/2018 z 26. septembra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkami Krajského súdu v Žiline č. k. 13Cob/47/2018 z 26. septembra 2018, č. k. 13Cob/37/2018 z 19. septembra 2018 a č. k. 13Cob/39/2018 z 26. septembra 2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudky Krajského súdu v Žiline č. k. 13Cob/47/2018 z 26. septembra 2018, č. k. 13Cob/37/2018 z 19. septembra 2018 a č. k. 13Cob/39/2018 z 26. septembra 2018 **zrušuje a veci vracia** Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Žiline **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 107,02 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 11. júla 2019 (sp. zn. Rvp 1244/2019, sp. zn. Rvp 1246/2019) a 17. októbra 2019 (sp. zn. Rvp 1853/2019) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 19 Cb 172/2014 z 8. decembra 2017, rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Cob 47/2018 z 26. septembra 2018 a rozsudkom okresného súdu č. k. 19 Cb 173/2014 z 8. decembra 2017, rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Cob 37/2018 z 19. septembra 2018, rozsudkom okresného súdu č. k. 19 Cb 171/2014 z 15. decembra 2017 a rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Cob 39/2018 z 26. septembra 2018. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozsudky zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 22/2019-7 z 20. novembra 2019 a č. k. III. ÚS 166/2020-77 z 28. apríla 2020 boli uvedené tri ústavné sťažnosti spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1244/2019.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 257/2020 zo 7. júla 2020 ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľa v častiach namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 13Cob/47/2018 z 26. septembra 2018, rozsudkom krajského súdu č. k. 13Cob/37/2018 z 19. septembra 2018 a rozsudkom krajského súdu č. k. 13Cob/39/2018 z 26. septembra 2018 prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšných častiach ústavné sťažnosti odmietol ako neprípustné.

4. Vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. III. ÚS 257/2020 je sudcom spravodajcom Martin Vernarský, ktorý je od októbra 2019 členom tretieho senátu ústavného súdu. V čase predbežného prerokovania ústavných sťažností tretí senát pracoval v zmysle Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 z 27. mája 2020 v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Ivan Fiačan a Peter Straka. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 je na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Robert Šorl (predseda senátu), Peter Straka a Martin Vernarský.

5. Z ústavných sťažností, napadnutých rozsudkov krajského súdu, ďalších príloh sťažností, pripojených spisov okresného súdu sp. zn. 19Cb/172/2014, sp. zn. 19Cb/171/2014, sp. zn. 19Cb/173/2014 vyplývajú nasledovné, pre rozhodnutie ústavného súdu podstatné skutočnosti:

6. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví vydal vyhlášku č. 221/2013 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Predmetnou vyhláškou bola od 1. januára 2014 zavedená platba za prístup do distribučnej sústavy (tzv. G-komponent), ktorú boli povinní platiť výrobcovia elektriny.

7. Ústavnému súdu bol 12. marca 2014 doručený návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, v ktorom okrem iných navrhovali aj vyslovenie nesúlady ustanovení vyhlášky s právnymi predpismi vyššej právnej sily. Ústavný súd nálezom č. k. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016, publikovaným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 21. júla 2016 rozhodol, že § 26 ods. 23 v časti „*a to aj v prípade, ak takýto výrobca elektriny nemá s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny*“ vyhlášky nie je v súlade s právnymi predpismi vyššej právnej sily.

8. Sťažovateľ vystupuje v konaniach vedených na okresnom súde pod sp. zn. 19Cb/172/2014, sp. zn. 19Cb/171/2014 a sp. zn. 19Cb/173/2014 na základe žalôb doručených okresnému súdu 6. augusta 2014 (teda v čase po podaní návrhu poslancov na začatie konania o súlade právnych predpisov a pred vydaním nálezu ústavného súdu o danom návrhu) v postavení žalovaného. V predmetných konaniach sa obchodné spoločnosti FV Brezno 1 s. r. o., FV Brezno 3 s. r. o. a FV Brezno 5 s. r. o. v pozícii žalobcov (ďalej len „žalobcovia“) domáhajú proti sťažovateľovi vydania bezdôvodného obohatenia v sume zodpovedajúcej nimi zaplatenej platby za prístup do distribučnej sústavy, ktorú sťažovateľ ako prevádzkovateľ distribučnej sústavy žalobcom ako výrobcom elektriny vyúčtoval faktúrami vystavenými v apríli 2014 za obdobie januára 2014, vychádzajúc z § 26 ods. 23 vyhlášky. Žalobcovia svoje žaloby opierali o tvrdenie, že so sťažovateľom nemajú uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy neexistuje zmluvný ani zákonný základ. V súdnych konaniach argumentovali, že s poukazom na nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016 im nevznikla povinnosť túto platbu za prístup do distribučnej sústavy zaplatiť.

9. Okresný súd rozsudkami č. k. 19Cb/172/2014-366 z 8. decembra 2017, č. k. 19Cb/171/2014-382 z 15. decembra 2017 a č. k. 19Cb/173/2014-423 z 8. decembra 2017 (ďalej len „rozsudky okresného súdu“) zaviazal sťažovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia zodpovedajúceho žalobcami uhradenej platbe za prístup do distribučnej sústavy s príslušným úrokom z omeškania, v prevyšujúcej časti úrokov z omeškania žalobu zamietol. Okresný súd konštatoval uzatvorenie zmlúv o pripojení medzi sťažovateľom na strane jednej a žalobcami na strane druhej v auguste 2014, podľa ktorých sa sťažovateľ zaviazal zabezpečiť a umožniť pripojenie zariadenia žalobcov do distribučnej sústavy. Predmetom zmluvy o pripojení bolo výlučne pripojenie zariadení žalobcov na výrobu elektriny do distribučnej sústavy sťažovateľa, a nie dohoda o prístupe žalobcov do distribučnej sústavy sťažovateľa. Prístup bolo možné dohodnúť len v zmluve o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny upravenej v § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 31. decembra 2018 (ďalej len „zákon č. 251/2012 Z. z.“). Právnym základom pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy je podľa zákona č. 251/2012 Z. z., zákonnej definície prístupu a tak isto aj podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 len zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Sťažovateľ zmluvu tohto druhu nepredložil, jej vznik nepreukázal. Ak mali žalobcovia zabezpečenú rezervovanú kapacitu, bolo to v zmysle zmluvy o pripojení. Tieto zmluvy síce navzájom úzko súvisia, ale každej predmet je iný a nemožno ho spájať a tvrdiť, že pri zmluve o pripojení ide zároveň o zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy. V konaniach nebolo preukázané poskytnutie prístupu sťažovateľom do distribučnej sústavy a jeho využitie žalobcami. Ak sťažovateľ účtoval žalobcom platbu za prístup, došlo k tomu bez právneho či zmluvného

základu. Nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016 má účinky *ex tunc*, v dôsledku čoho jeho závery možno aplikovať aj na predmetné veci sťažovateľa.

10. Proti rozsudkom okresného súdu, a to proti vyhovujúcim výrokom a súvisiacim výrokom o trovách, podal sťažovateľ odvolania. V odvolaniach okrem iného argumentoval, že zmluvu o pripojení je potrebné hodnotiť a existenciu zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy je potrebné zisťovať v súlade so zákonom č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 656/2004 Z. z.“). Z ustanovení zákona č. 656/2004 Z. z. vyplýva povinnosť výrobcu uzavrieť s prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy. Tvrdenie, že prístup do distribučnej sústavy je možný len na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, je v rozpore s § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Tým, že zmluva o pripojení definuje zmluvné strany a práva a povinnosti týchto zmluvných strán v rozsahu záväzku sťažovateľa zabezpečiť maximálnu rezervovanú kapacitu pre žalobcov v stanovenej výške, bolo možné konštatovať, že zmluva o pripojení predstavuje dojednanie aj o prístupe žalobcov do distribučnej sústavy, a teda zmluva o pripojení v sebe subsumuje aj zmluvu o prístupe. To, že žalobcovia dodávajú elektrickú energiu do distribučnej sústavy, nie je medzi stranami sporné. Žalobcovia a sťažovateľ preto majú uzavretú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, na základe ktorej sťažovateľ fakturoval žalobcom platbu za prístup do distribučnej sústavy, a zo strany žalobcov jednoznačne dochádza k využívaniu pridelennej kapacity distribučnej sústavy. Ústavný súd sa v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/2014 vôbec nevyjadril k otázke zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy v kontexte zákona č. 656/2004 Z. z. a rovnako neposudzoval a nevyjadril sa ani k otázke podstatných náležitostí takejto zmluvy v zmysle tohto zákona, nevyjadril sa ani k otázke formy takejto zmluvy v zmysle uvedeného zákona. V čase uzatvárania zmluvy o pripojení bolo povinnosťou výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy. Pokiaľ ide o účinky nálezú ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014, ústavný súd vo všeobecnej rovine opakovane judikoval, že nálezy ústavného súdu vo veci nesúladiu právnych predpisov majú účinky *ex nunc*.

11. O odvolaniach sťažovateľa rozhodol krajský súd rozsudkami č. k. 13Cob/47/2018 z 26. septembra 2018, č. k. 13Cob/39/2018 z 26. septembra 2018 a č. k. 13Cob/37/2018 z 19. septembra 2018 (ďalej len „rozsudky krajského súdu“) tak, že rozsudky okresného súdu v napadnutej časti potvrdil.

12. Krajský súd vo svojich rozsudkoch konštatoval, že zmluvy o pripojení predložené v konaniach boli uzatvorené v auguste 2014. Sťažovateľ účtoval žalobcom platbu za prístup do distribučnej sústavy faktúrami z apríla 2014 za obdobie januára 2014, teda k účtovaniu platby došlo v roku 2014. Z uvedeného krajský súd vyvodil, že tvrdenie sťažovateľa, že vzťah medzi sťažovateľom a žalobcami bol založený za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., nie je opodstatnené. V predmetných prípadoch bolo preto potrebné vychádzať zo zákona č. 251/2012 Z. z.

13. Krajský súd tiež uviedol: „*v prejednávacom sporovom prípade bolo podstatné vyriešiť právnu otázku a to, či medzi stranami sporu existuje obchodno-právny vzťah založený zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. V danej veci boli relevantné ustanovenia zákona č. 251/2012 Z. z.... Na základe zmluvy o prístupe prevádzkovateľ distribučnej sústavy umožňuje účastníkovi využívať distribučnú sústavu v dohodnutej kapacite a vyrobenú elektrinu prepraviť*

konkrétne subjektu, resp. odberateľovi. Zmluvou o pripojení sa prevádzkovateľ distribučnej sústavy nezaväzuje prepraviť elektrinu, iba zabezpečiť v sústave kapacitu na pripojenie a následne po splnení podmienok pripojiť zariadenie výrobcu k distribučnej sústave. Zmluva o prístupe a Zmluva o pripojení sú preto dva rôzne zmluvné inštitúty, ktoré sa líšia vzhľadom na ich výslovnú zákonnú definíciu, resp. ich predmet. Pokiaľ išlo o Zmluvu o pripojení uzavretú medzi žalobcom a žalovaným, jej predmetom bol záväzok žalovaného zabezpečiť a umožniť žalobcovi za podmienok dohodnutých v tejto zmluve pripojenie zariadení žalobcu do distribučnej sústavy žalovaného a nie prístup do distribučnej sústavy.“

14. Ďalej dôvodil, že závery vyplývajúce z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 sú použiteľné na daný sporový prípad, a tento je potrebné riešiť v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z., nie podľa právnej úpravy prijatej zákonom č. 656/2004 Z. z. Z nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 vyplýva, že ak žalobcovia nemajú so sťažovateľom platne uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, nemožno od nich požadovať platbu za prístup do distribučnej sústavy. Uzavretie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy podľa § 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. bolo a je fakultatívnou možnosťou žalobcov.

15. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, podľa ktorého nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 má účinky *ex tunc*.

16. Proti rozsudkom krajského súdu podal sťažovateľ dovolania, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uzneseniami č. k. 1 Obdo 11/2019 z 22. mája 2019, č. k. 3 Obdo 27/2019 zo 17. júla 2019 a č. k. 5 Obdo 27/2019 z 30. apríla 2019 (ďalej len „uznesenia najvyššieho súdu“) odmietol ako neprípustné z dôvodu, že dovolania sťažovateľa smerujú proti potvrdzujúcim výrokom odvolacieho súdu o peňažnom plnení, ktoré neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, stanovenej v čase podania žaloby. Prípustnosť dovolaní je tak vylúčená *ex lege* v zmysle § 422 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

17. Proti napadnutým rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu podal sťažovateľ ústavné sťažnosti, v ktorých argumentuje:

a) rozsudky okresného súdu a krajského súdu nie sú náležite odôvodnené, rozsudky sú arbitrárne, súdy na vec neaplikovali relevantné právne normy, vec nesprávne právne posúdili,

b) okresný súd a krajský súd veci nesprávne právne posúdili, keď aplikovali nesprávny právny predpis – zákon č. 251/2012 Z. z. Okresný súd totiž dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a ustálil, že zmluvný vzťah medzi sťažovateľom ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy a žalobcami ako výrobcami elektrickej energie vznikol za účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z. Ako však vyplýva z predložených dôkazov, zmluvný vzťah vznikol za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., a to v auguste 2010. Na nesprávne skutkové zistenia okresného súdu sťažovateľ poukazoval v odvolaní. Súd mal preto pri skúmaní existencie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy vychádzať zo zákona č. 656/2004 Z. z. Výsledky analýzy príslušných ustanovení zákona č. 656/2004 Z. z. mali následne v zmysle § 96 zákona č. 251/2012 Z. z. slúžiť na komparáciu príslúchajúcich ustanovení zákona č. 251/2012 Z. z. a na právne posúdenie otázky, či zmluva

o pripojení je v súlade so zákonom č. 251/2012 Z. z. alebo je s ním v rozpore a vyžaduje si zodpovedajúcu úpravu,

c) absencia právneho posúdenia argumentov sťažovateľa zo strany konajúcich súdov viedla k absurdným záverom, keď jediným právnym titulom na účtovanie platby výrobcovi elektriny za prístup do distribučnej sústavy je zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., ktorú podľa názoru sťažovateľa výrobcu elektriny ani nie je oprávnený uzatvoriť. Zákon č. 656/2004 Z. z. ukladá povinnosť výrobcu uzatvoriť s prevádzkovateľom distribučnej sústavy zmluvu o prístupe a pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy. Sťažovateľ má so žalobcami uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy, na základe ktorej im fakturoval platby za prístup do distribučnej sústavy. Výrobca elektriny nie je podľa zákona č. 656/2004 Z. z. oprávnený uzatvoriť zmluvu o distribúcii elektriny, predmetný zákon nespája s výrobcou elektriny distribúciu elektriny. Zmluva upravená v § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., ktorá je podľa krajského súdu nevyhnutná pre možnosť požadovania platby za prístup do distribučnej sústavy, v sebe zahŕňa dojednanie o prístupe a dojednanie o distribúcii elektriny, pričom krajský súd na nevyrovnal s rozsiahlou argumentáciou sťažovateľa, v zmysle ktorej uzatvorenie takejto zmluvy medzi prevádzkovateľom distribučnej sústavy a výrobcou elektriny nie je možné. Na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, ako aj na základe rámcovej distribučnej zmluvy totiž prevádzkovateľ distribučnej sústavy zabezpečuje distribúciu pre odberateľa elektriny, nie pre výrobcu. Pokiaľ zákon nepriznáva výrobcovi elektriny právo na distribúciu elektriny, nemôže mu zároveň priznať právo (ukladať povinnosť) uzatvoriť takú zmluvu, predmetom ktorej bude právo, ktoré mu zákon nepriznáva,

d) sťažovateľ nemohol už existujúcu zmluvu o pripojení (ktorá v sebe podľa jeho názoru subsumuje zmluvu o prístupe) dať do súladu s § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., pretože tieto zmluvné typy upravujú odlišné práva a povinnosti účastníkov zmluvy, pričom jednotliví účastníci takýchto zmlúv sú odlišní od účastníkov tohto súdneho konania,

e) vzhľadom na aplikáciu nesprávnej právnej normy si okresný súd osvojil závery ústavného súdu vyjadrené v náleze č. k. PL. ÚS 17/2014 z 22. júna 2016, dôsledkom čoho je, že opomenul tú skutočnosť, že v čase uzatvárania zmluvy o pripojení bolo povinnosťou výrobcu elektriny, nie fakultatívnou možnosťou (právom) uzatvoriť zmluvu o prístupe do sústavy,

f) právny názor, podľa ktorého jediným právnym titulom oprávňujúcim prevádzkovateľa distribučnej sústavy vyberať od výrobcov elektriny platby za prístup do distribučnej sústavy je uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, nemá oporu v príslušných ustanoveniach zákona č. 251/2012 Z. z., v príslušných ustanoveniach Pravidiel trhu a ani v prameňoch práva Európskej únie,

g) právna úprava nepriznáva výrobcovi elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny (§ 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z.), ale len zmluvu o prístupe do sústavy [§ 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z.], pretože výrobca elektriny nemá právo na distribúciu elektriny a v zmysle Pravidiel trhu si výrobca elektriny distribučnú kapacitu nedojednávava. Jedinú kapacitu, ktorú si výrobca dojednávava, je práve maximálna rezervovaná kapacita. Prístupom výrobcu do distribučnej sústavy sa považuje právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej maximálnej rezervovanej kapacity. Doklad o tom, že žalobcovia maximálnu rezervovanú kapacitu využívajú, sťažovateľ súdu predložil. Pokiaľ je medzi sťažovateľom a žalobcami uzatvorený zmluvný vzťah, v ktorom je dohodnutá maximálna

rezervovaná kapacita pre žalobcov ako výrobcov elektrickej energie, a títo dohodnutú kapacitu aj využívajú, keďže do sústavy nimi vyrobenú elektrickú energiu dodávajú, majú zabezpečený prístup do distribučnej sústavy, za ktorý musia platiť poplatok,

h) spresnená právna úprava [zákonom č. 309/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 309/2018 Z. z.“), ktorým došlo k novelizácii zákona č. 251/2012 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2019] prístupu pre výrobcu elektriny preukazuje, že ani zákon č. 656/2004 Z. z., ani zákon č. 251/2012 Z. z. účinný v čase podania ústavných sťažností, nespájali/nespájajú pojem prístup výrobcu elektrickej energie s distribúciou tejto elektriny ďalšiemu subjektu a zároveň použitím eurokonformného výkladu príslušných relevantných právnych noriem právna úprava zákona č. 656/2004 Z. z. a právna úprava zákona č. 251/2012 Z. z., účinná v čase rozhodovania okresného a krajského súdu a podania ústavných sťažností, považovala/považuje za prístup výrobcu elektrickej energie právo výrobcu dodávať ním vyrobenú elektrickú energiu do distribučnej sústavy,

i) žalované nároky sa vzťahujú na obdobie, keď sporná vyhláška ešte nebola predmetom ústavného prieskumu (konania sa týkajú platieb za január 2014), pričom ústavný súd vydal nález č. k. PL. ÚS 17/2014 22. júna 2016. Súd aj napriek zákazu retroaktivity priznal žalobcom nárok z bezdôvodného obohatenia. Ustálená judikatúra ústavného súdu vo všeobecnej rovine opakovane judikovala, že nálezy ústavného súdu vo veci nesúladiu právnych predpisov majú účinky *ex nunc* (napr. sp. zn. PL. ÚS 13/98, PL. ÚS 15/08, PL. ÚS 4/09, sp. zn. PL. ÚS 17/08, sp. zn. PL. ÚS 4/2018). Zjednocujúce stanovisko ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/06 z 11. októbra 2006 je len ojedinelým rozhodnutím, zároveň sa vzťahuje na skutkovo a právne odlišný prípad.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

18. Krajský súd súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o ústavnej sťažnosti.

19. Podľa jeho presvedčenia výsledky dokazovania nepreukázali, že by mali žalobcovia za rozhodné obdobie (január 2014) uzavretú so sťažovateľom zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. V danej veci bolo zistené, že žalobcovia mali so sťažovateľom uzavreté zmluvy o pripojení zariadenia odberateľa – výrobcu do distribučnej sústavy 14. augusta 2014. Z dôvodu tohto dátumu bolo krajským súdom konštatované, že vzťah so žalovaným ako sťažovateľom bol založený za účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z. Po konštatovaní existencie zmluvy o pripojení krajský súd uviedol, že táto zmluva a zmluva o prístupe do distribučnej sústavy sú dva rôzne inštitúty vzhľadom na okruh práv a povinností, ktoré vymedzujú, upravujú a zmluvou o pripojení, ktorá bola uzavretá so sťažovateľom, bolo zabezpečené pripojenie zariadenia žalobcov do sústavy sťažovateľa, ale nie prístup do distribučnej sústavy. Keďže nebolo preukázané uzatvorenie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, nebol daný zákonný podklad pre plnenie sťažovateľovi, ktorému bol zaplatený poplatok za prístup do distribučnej sústavy bez uzavretej zmluvy a následne nebol daný ani ústavnoprávny rámec na takéto plnenie sťažovateľovi, vzhľadom na závery nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014. Podľa krajského

súdu má predmetný nálež účinky *ex tunc* (v tomto smere vychádzal z uznesenia ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/06-4 z 11. októbra 2006). Opačný výklad by bol priamym popretím princípu zachovávanía ústavnosti a zároveň absolutizovaním princípu právnej istoty.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

20. Vyjadrenie zúčastnených osôb vychádza zo znenia zákona č. 251/2012 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2018.

21. Zúčastnené osoby považujú napadnuté rozsudky krajského súdu za správne. Aj keby sa mal na prípad aplikovať zákon č. 656/2004 Z. z. (s čím ale zúčastnené osoby nesúhlasia, pozn.), tento umožňoval dohodnúť prístup rovnako ako zákon č. 251/2012 Z. z., teda výlučne v zmluve o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Zákon č. 251/2012 Z. z. a nálež ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 za jediný právny základ pre účtovanie platby za prístup považujú iba zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z., a nie akúsi „zmluvu o prístupe“, ktorá je podľa sťažovateľa ukrytá v zmluve o pripojení. Aj samotná vyhláška pri určovaní cien jednotlivých služieb vychádza zo zákonných definícií pojmov. Ak sa sťažovateľ domnieva, že zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. ani nemôže s výrobcom uzatvoriť, tak to len potvrdzuje fakt, že zúčastnené osoby prístup nevyžívali a ako výrobcovia ho ani nepotrebovali využívať. Platba za prístup je platba za presne stanovenú službu „prístup do sústavy“, ktorá je jasne definovaná v zákone. Prístup nie je akékoľvek užívanie sústavy, „prístup do sústavy“ je niečo iné ako „pripojenie do sústavy“. Výrobca, ktorý je pripojený do sústavy a dodáva (vpúšťa) do nej elektrinu, službu prístupu vôbec nemusí využívať. Zúčastnené osoby neuzatvorili zmluvu, ktorú zákon ustanovuje, a nevyužívajú prístup do distribučnej sústavy (elektrinu do nej totiž len dodávajú), konajúce súdy preto rozhodli správne. Zmluvy o pripojení neboli uzatvorené za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. (ako to nesprávne tvrdí sťažovateľ), ale za účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z. Na aplikáciu zákona č. 656/2004 Z. z. tak nie je žiaden dôvod. Aj keby bolo pravdou (čo vyvracia zistený skutkový stav), že zmluvy o pripojení boli uzatvorené za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., ani v takomto prípade nemôže obstať názor sťažovateľa, že právny titul k platbám za prístup (t. j. akási „zmluva o prístupe“) má byť subsumovaný práve v zmluve o pripojení. Zákon č. 656/2004 Z. z. bol v čase vzniku povinnosti uhrádzať platby za prístup do distribučnej sústavy už neúčinný. Zákon č. 251/2012 z. z. nadobudol účinnosť 1. septembra 2012; vyhláška, ktorá zaviedla povinnosť platby za prístup do distribučnej sústavy, nadobudla účinnosť 30. júla 2013; distribučné spoločnosti začali platbu za prístup prvýkrát vyberať v januári 2014. Vyhláška cenovo regulovala ten prístup do distribučnej sústavy, ktorý bol zákonne definovaný v ustanovení § 2 písm. a) bode 12.2 zákona č. 251/2012 Z. z. Možný presah zákona č. 656/2004 Z. z. na posudzovanie povinnosti platiť platbu za prístup vylučujú aj prechodné ustanovenia zákona č. 251/2012 Z. z. (§ 96 ods. 7 druhá veta). Sťažovateľom tvrdená „zmluva o prístupe“ (bez dohody o distribúcii), ktorá má byť údajne „obsiahnutá“ v zmluve o pripojení, je v zjavnom rozpore so zákonnou definíciou prístupu [§ 2 písm. a) bodu 12, § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z.]. Distribučnú kapacitu nie je možné stotožňovať s „maximálna rezervovanou kapacitou“, ktorá bola dohodnutá v zmluve o pripojení. Zmluva o pripojení uzatvorená medzi sťažovateľom a zúčastnenými osobami neobsahovala žiadnu dohodu o prístupe a ani žiadnu dohodu o distribučnej kapacite, ani ostatné náležitosti zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii

elektriny v zmysle ustanovenia § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. Zákon č. 656/2004 Z. z. iba v § 21 ods. 2 písm. a) použil označenie „zmluva o prístupe a o pripojení“. Táto „zmluva o prístupe a o pripojení“ je však z pohľadu dnešnej právnej úpravy „zmluva o pripojení“. Napokon, aj preto zákon č. 656/2004 Z. z. ustanovoval výrobcovi elektriny povinnosť (a nie fakultatívnu možnosť) uzatvoriť takúto zmluvu. Rovnako aj neskorší zákon č. 251/2012 Z. z. ukladá výrobcovi elektriny povinnosť uzatvoriť zmluvu o pripojení [§ 27 ods. 2 písm. a)]. Prístup do sústavy zúčastnenej osoby ako výrobcovia elektriny (na výrobu elektriny a dodávku do sústavy) nepotrebovali. Sťažovateľ síce poukazuje na právo EÚ – smernice, avšak obchádza skutočnosť, že adresátni smernice sú členské štáty, a nie jednotlivci. Smernica bola riadne transponovaná do nášho právneho poriadku práve zákonom č. 251/2012 Z. z., ktorý záväzne definuje pojem prístup do distribučnej sústavy a zároveň jednoznačne vymedzuje zmluvný vzťah, v rámci ktorého možno prístup do distribučnej sústavy dohodnúť. Zákonný základ nemá ani jeden z názorov sťažovateľa, že „prístup“ znamená právo len „vpúšťať“ elektrinu do distribučnej sústavy, a teda hocikto, kto je pripojený a dodáva („vpúšťa“) elektrinu distribučnej spoločnosti, využíva „prístup“. Názor sťažovateľa, ktorý svoju argumentáciu stavia na jednom nedostatku zákonnej úpravy [§ 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z., v ktorom je použitá formulácia „zmluva o prístupe“, teda podľa názoru sťažovateľa samostatný zmluvný typ], je nutné odmietnuť. Ide o formalistický výklad, ktorý sa dostáva do zjavnej kontradikcie s ostatnými časťami predpisu, ako aj do rozporu s právnym názorom ústavného súdu.

22. Je pravdou, že na základe zákona č. 309/2018 Z. z., ktorým došlo s účinnosťou od 1. januára 2019 k novelizácii zákona č. 251/2012 Z. z., sa pod pojmom „prístup“ do distribučnej sústavy rozumie aj dodávka elektriny výrobcovi do distribučnej sústavy. Uvedená zmena definície pojmu „prístup“ do distribučnej sústavy iba potvrdzuje, že v čase účtovania platieb za prístup, ktoré sú predmetom tohto sporu (teda do 31. decembra 2018), tomu tak nemohlo byť. V opačnom prípade by nebolo potrebné pristúpiť k takej zásadnej legislatívnej zmene, ktorá podstatným spôsobom zmenila jeden zo základných pojmov v energetike. Uvedené tiež potvrdzuje aj to, že novela zásadným spôsobom zmenila i podstatné náležitosti zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny [s účinnosťou od 1. januára 2019 sa zmenila aj právna úprava zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny, v zmysle ktorej v prípade výrobcu elektriny táto zmluva nemá obsahovať záväzok distribúcie (prepravy) elektriny]. Keďže predmetom sporu sú platby za obdobie do 1. januára 2019, nie je dôvod na aplikáciu ustanovení novely. Znenie dôvodovej správy k predmetnej novele nie je záväzné, nie je súčasťou právneho predpisu a nemôže upravovať práva, povinnosti alebo postavenie adresátov právnej normy.

23. Zúčastnené osoby nesúhlasia s názorom sťažovateľa, že derogačný nález ústavného súdu má výlučne účinky „*ex nunc*“. V tomto smere poukazujú na zjednocujúce stanovisko ústavného súdu, sp. zn. PLz. ÚS 1/06, ako aj rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 51/06, sp. zn. I. ÚS 60/06, sp. zn. I. ÚS 159/06 a sp. zn. I. ÚS 320/06.

III.3. Replika sťažovateľa:

24. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že právny vzťah medzi ním a žalobcami vznikol za účinnosti zákona č. 656/2014 Z. z., nie podľa zákona č. 251/2012 Z. z., ako to nesprávne konštatuje krajský a okresný súd. K uzavretiu zmlúv o pripojení došlo 14. augusta 2010 (FV BREZNO 5 s. r. o. , FV BREZNO 1 s. r. o.) a 19. augusta 2010 (FV BREZNO 3 s. r. o.), krajský súd ale ustálil uzavretie zmlúv na 14. august 2014 a 19. august 2014. V záhlaví v konaní

predložených zmlúv je uvedené, že sa uzatvárajú okrem iného podľa zákona č. 656/2004 Z. z. Okresný súd v rozsudkoch uviedol, že žalobcovia poukázali na to, že na trhu pôsobia od roku 2011 a sú teda pripojení. Uvedené potom nekorešponduje so zistením okresného súdu, ktorý ustálil uzatvorenie zmlúv v roku 2014. Súd rozhodoval o faktúre za obdobie január 2014, čo je tiež mimo časového rámca súdom zisteného dátumu uzatvorenia zmluvy (teda o 7 mesiacov skôr ako uzatvorenie zmluvy). Krajský súd nedostatky týkajúce sa zistenia skutkového stavu – vzniku zmluvného vzťahu neodstránil, uvedené rozhodujúce skutočnosti boli súdmi nesprávne vyhodnotené, bez akejkoľvek logiky, keď samotní žalobcovia tvrdili, že na trhu pôsobia od roku 2011. V čase uzatvorenia zmluvy o pripojení bolo povinnosťou výrobcov elektrickej energie uzatvoriť takú zmluvu, ktorá okrem pripojenia dojednávala aj prístup do sústavy. To, že žalobcovia mali prístup do distribučnej sústavy, sťažovateľ preukázal faktickými dodávkami elektrickej energie žalobcami do sústavy, čo sa považuje za prístup aj v zmysle zákona č. 251/2012 Z. z. [§ 2 písm. a) bod 12.2]. Zároveň prechodné ustanovenia zákona č. 251/2012 Z. z. (§ 96f ods. 2) rátajú s možnou absenciou písomnej zmluvy o prístupe výrobcov do sústavy a pre prípad výrobcov, ktorí využívajú prístup do sústavy bez písomnej zmluvy, upravujú fikciu existencie zmluvy o prístupe výrobcu do sústavy. Žalobcovia mali prístup do sústavy dojednaný v zmluve o pripojení, ktorá im umožnila do sústavy dodávať také množstvo elektrickej energie, ktoré bolo v zmluve kvantifikované maximálnou rezervovanou kapacitou. Žalobcovia túto kapacitu aj využívali, nimi vyrobenú elektrinu do sústavy dodávali, za čo sú v zmysle platnej legislatívy povinní platiť.

25. Sťažovateľ zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o ústavnej sťažnosti.

III.4. Ďalšie podania sťažovateľa a zúčastnených osôb:

26. Sťažovateľ v podaní zo 4. novembra 2020, ktorým reagoval na vyjadrenie zúčastnených osôb, poukázal na rozpor v tvrdeniach zúčastnených osôb, keď tieto v konaniach pred všeobecnými súdmi uvádzali, že na trhu pôsobia od roku 2011, avšak vo vyjadrení k sťažnosti popierajú, že by zmluvný vzťah medzi nimi a sťažovateľom vznikol pred účinnosťou zákona č. 251/2012 Z. z. Sťažovateľ trvá na tom, že právny vzťah vznikol za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. Zároveň poukázal na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3Obdo/18/2019 z 20. novembra 2019, v ktorom sa najvyšší súd zaoberal po skutkovej a právnej stránke obdobnou vecou (závery vyslovené v tomto uznesení boli zo strany najvyššieho súdu potvrdené aj v neskorších v skutkovo a právne obdobných veciach, napr. sp. zn. 1Obdo/18/2019, sp. zn. 1Obdo/13/2019, sp. zn. 2Obdo/15/2019, sp. zn. 1Obdo/25/2019, sp. zn. 4Obdo/95/2018, sp. zn. 2Obdo/9/2019). Zúčastnené osoby, ako aj sťažovateľ mali v čase vzniku zmluvného vzťahu povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení. Za stavu, keď bolo povinnosťou výrobcu uzatvoriť zmluvu o prístupe a pripojení do distribučnej sústavy a výrobca o tejto povinnosti vedel, je nepravdepodobné, že by úmyslom výrobcu bolo takúto zmluvu neuzatvoriť, keďže by zo strany sťažovateľa nebol následne ani pripojený a nemal by prístup do distribučnej sústavy, a teda by nemohol podnikáť v oblasti výroby elektriny a dosahovať zisk. Ústavný súd sa v dvoch nálezoch odchýlil od uznesenia sp. zn. PLz. ÚS 1/06 (sp. zn. III. ÚS 342/2016, sp. zn. III. ÚS 434/2016). Sťažovateľ naďalej trvá na tom, že nález sp. zn. PL. ÚS 17/2014 má účinky *ex nunc*.

27. S tvrdeniami zúčastnených osôb o nemožnosti použitia právnej úpravy po novelizácii sťažovateľ nesúhlasí. Novela totiž odstránila zákonnú nepresnosť, potvrdila ten výklad pojmu

„prístup“ výrobcu, ktorý sťažovateľ v konaní od počiatku prezentoval. Sťažovateľ zároveň žiada o priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom.

28. Sťažovateľ v podaní z 30. augusta 2021 doručenom ústavnému súdu 6. septembra 2021 opätovne upriamil pozornosť na argumentáciu najvyššieho súdu obsiahnutú v uznesení č. k. 3Obdo/18/2019 z 20. novembra 2019, ktorý okrem iného poukázal na potrebu zohľadnenia cieľov smernice 2009/72/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, potrebu eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva. Hoci smernica 2009/72/ES nedefinuje pojem prístup, treba uviesť, že ani smernica 2003/54/ES tento pojem nedefinovala, táto skutočnosť nebola prekážkou pre Súdny dvor Európskej únie, ktorý uviedol, že pojem prístup je spojený s dodávkou elektrickej energie a zahŕňa náklady na službu. Sťažovateľ argumentuje, že právna úprava účinná v čase vzniku záväzkového vzťahu medzi sťažovateľom a zúčastnenými osobami (zákon č. 656/2004 Z. z.) upravovala prístup pre výrobcu do sústavy na základe zmluvy o prístupe a o pripojení (bez distribúcie), a teda nie na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Relevantná práva úprava je tak v súlade s požiadavkami na prístup výrobcov v zmysle smernice 2009/72/ES. Zákonodarcia v zákone č. 656/2004 Z. z. spojil prístup výrobcu do sústavy so zmluvou o prístupe a o pripojení do sústavy, ktorá v sebe neobsahuje dojednanie o distribúcii. Ani smernica 2009/72/ES nespája prístup výrobcu do sústavy s inštitútom distribúcie, práve naopak, dôvodom na odmietnutie prístupu do sústavy je nedostatok kapacity, a nie absencia distribúcie. Je nesporné, že zúčastnené osoby sú pripojené do sústavy sťažovateľa. Tiež je nesporné, že zúčastnené osoby maximálnu rezervovanú kapacitu dojednanú v zmluvách o pripojení využívajú a do sústavy v jej rozsahu nimi vyrobenú elektrinu dodávajú. Tieto skutočnosti sú dostatočné na to, aby bolo možné prijať záver o tom, že zúčastnené osoby prístup do sústavy majú, tento aj využívajú, a je preto v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom, ako aj právom Európskej únie, aby za prístup platili.

29. Zúčastnené osoby v podaní doručenom ústavnému súdu 29. novembra 2021 uviedli, že rozhodnou skutočnosťou je to, či bola alebo nebola medzi stranami uzatvorená zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny so všetkými náležitosťami podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. (teda vrátane dohody o distribúcii elektriny), ktorá tvorí výlučný právny základ k poberaniu platieb za prístup. Takáto zmluva o prístupe medzi stranami uzatvorená nebola. Nemožno obchádzať kogentnú právnu úpravu zákona č. 251/2012 Z. z. Medzi distribučnou spoločnosťou a zúčastnenými osobami však nebola nikdy uzatvorená žiadna „zmluva o prístupe“, a to v akejkoľvek podobe. Medzi stranami nevznikla konkludentná zmluva o prístupe (bez distribúcie) a táto nie je obsiahnutá v zmluve o pripojení. Zmluva o pripojení podľa zákona č. 656/2004 Z. z. v nijakom prípade nepredstavuje zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii. Jediná takáto zmluva podľa zákona č. 656/2004 Z. z. je „zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny“. Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo/18/2019 považujú zúčastnené osoby za postihnuté závažnými vadami. Sťažovateľom tvrdená konkludentná „zmluva o prístupe“ nemohla byť počas účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. uzatvorená konkludentne, pretože zúčastnené osoby nemali nielen vôľu takúto zmluvu uzatvoriť, ale navyše ani nikdy (za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z.) nedostali žiaden návrh na jej uzatvorenie od sťažovateľa. Ak by aj zákon č. 656/2004 Z. z. stanovoval výrobcom povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe, takáto povinnosť automaticky bez ďalšieho nemôže znamenať skutočnosť, že bola zmluva aj reálne uzavretá. Zákon č. 656/2004 Z. z. bol v čase vzniku povinnosti uhrádzať platby za prístup do distribučnej sústavy už neúčinný. Jeho možný presah na posudzovanie existencie

právneho titulu k platbám za prístup vylučujú aj prechodné ustanovenia zákona č. 251/2012 Z. z. Údajná „zmluva o prístupe“ v akejkoľvek podobe, a to či už konkludentná alebo vyvodená zo zmluvy o pripojení, za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. nielenže medzi stranami nikdy nevznikla, ale navyše v prípade jej existencie by bola aj v jasnom rozpore s § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 3 Obdo/18/2019 interpretuje smernicu č. 2009/72/ES chaoticky. Najvyšší súd zamieňa pojmy „prístup na trh“ a „prístup do prenosovej a distribučnej sústavy“, a to aj napriek tomu, že ide o obsahovo rozdielne pojmy. Pokiaľ najvyšší súd videl nesprávnosť rozhodnutí nižších súdov v tom, že im chýbalo zohľadnenie práva EÚ, samotný najvyšší súd žiadne ustanovenia práva EÚ reálne neposúdil ani nevyložil. Výrobcovia elektriny sa mohli slobodne rozhodnúť, či chcú využívať službu prístupu v zmysle jej zákonnej definície a či z tohto dôvodu požiadajú o uzatvorenie zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny. Zúčastnené osoby prístup totiž reálne nevyužívali ani využívať nepotrebovali. Zúčastnené osoby osobitne uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 3Obdo/18/2019 z 20. novembra 2019 vytkajú jeho arbitrárnosť. Najvyšší súd je ako súd dovolací viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Najvyšší súd bezprecedentne zasiahol do ustáleného skutkového stavu, v podstate v rozpore so závermi z vykonaného dokazovania a len na základe (údajnej) zákonnej povinnosti uzatvoriť zmluvu o prístupe podľa zákona č. 656/2004 Z. z. vykreditoval vôľu výrobcu elektriny tak urobiť. Najvyšší súd v danom uznesení opomína skutočnosť, že zmluva je dvojstranný právny úkon a nevzniká zo zákona. Rozhodnutie sa malo zaoberať platbami za prístup za roky 2014 a nasledujúce, vôbec však nevychádza z právnej úpravy, ktorá bola v tom čase platná a účinná. Dovolací súd navyše zákon č. 656/2004 Z. z. nesprávne vykladá. Smernice, na ktoré odkazuje, nemali pre konanie žiadnu relevanciu. Zákon č. 656/2004 Z. z. bol v čase vzniku povinnosti uhrádzať platby za prístup do distribučnej sústavy už neúčinný. Platba za prístup bola vyhláškou zavedená až počas režimu zákona č. 251/2012 Z. z. Najvyšší súd opomenul nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014. Zmluva o prístupe a o pripojení podľa zákona č. 656/2004 Z. z. je z pohľadu dnešnej právnej úpravy „zmluva o pripojení“. Ani sťažovateľom tvrdená (údajná) zmluva o prístupe (bez dohody o distribúcii) by neobsahovala všetky potrebné náležitosti vyžadované zákonom č. 656/2004 Z. z. (a rovnako ani zákonom č. 251/2012 Z. z.), takáto zmluva preto rovnako nemohla predstavovať právny titul k platbám za prístup. Najvyšší súd naznačuje existenciu „zmluvy o prístupe“ bez dohodnutej distribúcie, ktorá však podľa zákona č. 251/2012 Z. z. neexistuje.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

30. Ústavný súd, vychádzajúc z § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), upustil od ústneho pojednávania o prijatých ústavných sťažnostiach, pretože na základe podaní účastníkov, zúčastnených osôb a spisov okresného súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.

31. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

32. Jednou zo sťažnostných námietok sťažovateľa je tvrdenie o nedostatočnom odôvodnení rozsudkov krajského súdu, nevyrovnaní sa krajského súdu s podstatnými argumentmi sťažovateľa.

33. Ústavný súd konštatuje, že za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

34. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

35. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

36. Citovaná právna úprava (účinná od 1. júla 2016) presunula ťažisko tvrdenia a preukazovania väd zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na dovolateľa, ktorý limity posúdenia prípustnosti dovolania určuje obsahom podaného dovolania.

37. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti) [uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017].

38. Ako vyplýva z už citovaného uznesenia najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017, porušenia práva na spravodlivý súdny proces, od ktorého sa odvíja prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa súd môže dopustiť aj tým spôsobom, že poruší právo strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Ústavnými sťažnosťami napadnuté rozsudky krajského súdu sú rozhodnutiami odvolacieho súdu vo veci samej a pokiaľ sťažovateľ namieta nenáležité odôvodnenie rozsudkov krajského súdu, je zrejmé, že sťažovateľ sa mohol ochrany svojich práv v tomto smere domáhať prostredníctvom dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Sťažovateľ dovolania proti rozsudkom krajského súdu síce podal, no prípustnosť dovolania odvíjal od § 421 CSP [pre úplnosť na tomto mieste ústavný súd dodáva, že v skorších ústavných sťažnostiach sťažovateľa vedených pred ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2477/2018, sp. zn. Rvp 2460/2018, sp. zn. Rvp 2404/2018 sťažovateľ uviedol, že dovolania proti rozsudkom krajského súdu podal súbežne s ústavnými sťažnosťami podľa § 421 CSP z dôvodu právnej istoty, aj keď si je vedomý, že dovolania sú s ohľadom na majetkový cenzus podľa § 422 ods. 1 písm. a) CSP neprípustné]. Ústavný súd konštatuje, že zákonné obmedzenie prípustnosti dovolania odvíjajúce sa od peňažnej hodnoty predmetu dovolacieho konania sa na dovolanie podané podľa § 420 CSP nevzťahuje, čo priamo vyplýva z § 422 ods. 1 CSP.

39. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno preto nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a túto možnosť sťažovateľ v tomto prípade mal. Ústavnému súdu preto neprináleží posudzovať opodstatnenosť sťažostnej námietky o nedostatočnom odôvodnení rozsudkov krajského súdu.

40. Pokiaľ ide o sťažostnú námietku nesprávneho právneho posúdenia veci, ústavný súd uvádza, že kľúčovou otázkou pre posúdenie dôvodnosti žalôb žalobcov bolo vyhodnotenie, či medzi sťažovateľom a žalobcami existuje relevantný zmluvný základ pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy, a v prípade, ak takého zmluvného základu niet, či účinky nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 dopadajú na predmetné súdne konania, začaté po podaní návrhu poslancov na začatie konania o súlade právnych predpisov a právoplatne neskončené pred vydaním nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 a jeho publikáciou v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

41. Vo vzťahu k sťažostnej námietke o nesprávnom právnom posúdení veci spočívajúcom v opomenutí aplikácie zákona č. 656/2004 Z. z. ústavný súd uvádza, že z ústavných sťažností, ich príloh a vyžiadaných spisov okresného súdu zistil, že napadnuté rozsudky krajského súdu z ústavnoprávneho hľadiska neobstoja, keď vychádzajú zo zjavného a podstatného skutkového omylu, ktorý mal vplyv na právne posúdenie veci. Okresný súd, ako aj krajský súd totiž ustálili, že zmluvný vzťah založený medzi sťažovateľom ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy na strane jednej a žalobcami ako výrobcami elektriny na strane druhej vznikol za účinnosti zákona č. 251/2012 Z. z., keď zmluvy o pripojení boli uzatvorené 14. augusta 2014. V tomto smere je však potrebné súhlasiť so sťažovateľom, ktorý v odvolaniach proti rozsudkom okresného súdu, ako aj v ústavných sťažostiach uvádza, že zmluvný vzťah medzi ním a žalobcami vznikol na základe zmlúv o pripojení uzatvorenými v auguste 2010, teda za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. Ústavný súd konštatuje, že o uzatvorení zmlúv o pripojení v auguste 2010 svedčia tieto skutočnosti:

- 1) v úvode zmlúv o pripojení je uvedené, že sa uzatvárajú podľa zákona č. 656/2004 Z. z.,
- 2) samotní žalobcovia v konaní pred všeobecnými súdmi tvrdili, že na trhu s elektrinou pôsobia od roku 2011 (pozri odôvodnenie rozsudkov okresného súdu),
- 3) ak by o dátume vzniku zmluvného vzťahu platilo to, čo konšatovali všeobecné súdy, zmluvy o pripojení by boli uzatvorené týždeň po začatí súdnych konaní medzi žalobcami a sťažovateľom (súdne konania začaté na okresnom súde 6. augusta 2014); záver o uzatvorení zmlúv 14. augusta 2014 je teda už *prima facie* nelogický,
- 4) zmluvy o pripojení v mene žalobcov podpisoval ich konateľ [REDAKOVANÉ], ktorý bol podľa výpisov z obchodného registra konateľom žalobcov iba v roku 2010.

42. Ústavný súd si je vedomý, že okresný súd a krajský súd zrejme dospeli k nesprávnej závere o čase uzatvorenia zmlúv z dôvodu, že vychádzali zo samotného dátumu, ktorý je na zmluvách o pripojení dopísaný rukou a na prvý pohľad sa rok uzatvorenia zmlúv javí ako 2014. Pri ustáľovaní dátumu uzavretia zmlúv však bolo potrebné vyhodnocovať skutkový stav komplexne, s ohľadom na skutočnosti vyplývajúce z dôkazných prostriedkov ako celku (nie izolovane, vychádzajúc iba z dátumu uzatvorenia zmlúv), s ohľadom na tvrdenia strán sporu (tvrdenie žalobcov o ich pôsobení

na trhu od roku 2011, tvrdenie sťažovateľa, že žalobcom poskytuje prístup do distribučnej sústavy od roku 2011, odvolacia námietka sťažovateľa, podľa ktorej zmluvný vzťah medzi sťažovateľom a žalobcami bol založený za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z.). Krajský súd pri rozhodovaní o odvolaniach sťažovateľa proti rozsudkom okresného súdu uvedeným spôsobom nepostupoval a vychádzal tak z rovnakého skutkového omylu ako okresný súd. Predmetný skutkový omyl (nesprávny dátum vzniku zmluvného vzťahu medzi sťažovateľom a žalobcami) bol v preskúmaných veciach podstatný, keďže mal vplyv na právne posúdenie vecí (aplikácia zákona č. 656/2004 Z. z./aplikácia zákona č. 251/2012 Z. z.). Ak boli totiž zmluvy o pripojení uzatvorené v auguste 2010, primárne sa zmluvný vzťah, práva a povinnosti sťažovateľa ako prevádzkovateľa distribučnej sústavy a žalobcov ako výrobcov elektriny spravujú zákonom č. 656/2004 Z. z. a tieto je následne potrebné posúdiť s ohľadom na prechodné ustanovenia zákona č. 251/2012 Z. z.

43. Sťažovateľ v priebehu konania pred ústavným súdom upriamil pozornosť na rozhodnutia najvyššieho súdu v obdobných veciach (súdne konania vedené na základe žalôb výrobcov elektrickej energie smerujúcich voči sťažovateľovi o vydanie bezdôvodného obohatenia – zaplatenie sumy zodpovedajúcej sťažovateľom vyúčtovanej platbe za prístup do distribučnej sústavy výrobcom elektriny na základe § 26 ods. 23 vyhlášky, pozn.), ktorý ako dovolací súd na základe dovolaní sťažovateľa zrušil rozhodnutia krajského súdu a okresného súdu, ktorými bol sťažovateľ zaviazaný na plnenie a veci vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

44. Ústavný súd konštatuje, že vo veciach vedených na najvyššom súde pod sp. zn. 1Obdo/13/2019, 1Obdo/25/2019, 2Obdo/9/2019, 2Obdo/15/2019, 3Obdo/18/2019 išlo o situáciu, keď medzi sťažovateľom a výrobcami elektriny boli zmluvy o pripojení uzatvorené za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. Okresný súd žalobám výrobcov elektriny vyhovel, sťažovateľa zaviazal zaplatiť peňažné plnenie vo výške zodpovedajúcej sťažovateľom vyúčtovanej platbe za prístup do distribučnej sústavy. Krajský súd na základe odvolaní sťažovateľa rozsudky okresných súdov potvrdil. Najvyšší súd na základe dovolaní sťažovateľa napadnuté rozhodnutia krajského súdu (spolu s rozhodnutiami okresného súdu) zrušil z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia vecí. Konštatoval, že zmluvy o pripojení uzatvorené medzi výrobcami elektriny a sťažovateľom, ktoré založili vzájomný právny vzťah medzi stranami sporu, vznikli za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. Poukázal na § 2 písm. a) bod 23.2 (definícia prístupu do sústavy), § 21 ods. 2 písm. a) a § 24 ods. 2 zákona č. 656/2004 Z. z., prechodné ustanovenie § 96 ods. 7 prvú vetu zákona č. 251/2012 Z. z. Najvyšší súd dospel k záveru, že *v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z. nebolo možné, aby výrobca elektriny uzatvoril s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy zmluvu o pripojení do distribučnej sústavy bez toho, aby súčasne neuzatvoril aj zmluvu o prístupe (resp. aby táto zmluva nebola súčasťou zmluvy o pripojení). Bez uzatvorenia zmluvy o prístupe, ktorú zákon č. 656/2004 Z. z. priamo vyžadoval, by nemohol výrobca elektriny pôsobiť na trhu s elektrinou, keďže by nespĺňal zákonnú podmienku priamo vyplývajúcu z ustanovenia § 21 ods. 2 písm. a) zákona č. 656/2004 Z. z. Povinnosti prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy umožniť výrobcovi elektriny pripojenie a prístup do distribučnej sústavy na základe zmluvy o prístupe a o pripojení k sústave predpokladanej zákonom č. 656/2004 Z. z. [k tomu pozri ustanovenie § 21 ods. 2 písm. a), ako aj § 24 ods. 2 písm. h) zákona č. 656/2004 Z. z.] zodpovedá právo prevádzkovateľa regionálnej distribučnej sústavy požadovať od výrobcu elektriny odplatu za túto poskytnutú (zákonom predpokladanú a zároveň vyžadovanú) službu vrátane platby za prístup. Tiež konštatoval, že ak bola medzi výrobcom elektriny a prevádzkovateľom regionálnej distribučnej*

sústavy zmluva o prístupe a o pripojení k sústave uzavretá podľa zákona č. 656/2004 Z. z., táto zmluva neodporuje novej právnej úprave, a preto nie je potrebné, aby medzi zmluvnými stranami bola uzatvorená nová zmluva podľa zákona č. 251/2012 Z. z. Podľa najvyššieho súdu sa výrobca elektriny, ktorý pôsobí na trhu, nemôže s úspechom brániť tvrdením, že jeho vôľou (resp. úmyslom) nebolo uzavrieť zmluvu o prístupe. Ak subjekt pôsobil (a pôsobí) na trhu s elektrinou ako výrobca elektriny, pre výkon svojej podnikateľskej činnosti musel mať za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z. s prevádzkovateľom regionálnej distribučnej sústavy uzatvorenú zmluvu o prístupe a o pripojení do distribučnej sústavy.

45. Najvyšší súd nevystupuje ako orgán ochrany ústavnosti, ale zákonnosti, to však neznamená, že pri svojom rozhodovaní nezabezpečuje aj ochranu základných práv a slobôd. Ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým, príp. právnickým osobám zaručuje (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04).

46. Ústavný súd v tomto smere nemôže nechať bez povšimnutia rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu (uznesenie č. k. 3Obdo 18/2019 z 20. novembra 2019, č. k. 2Obdo/9/2019 z 31. marca 2020, č. k. 1Obdo/13/2019 z 5. marca 2020, č. k. 1Obdo/25/2019 z 19. februára 2020, č. k. 2Obdo/15/2019 z 30. apríla 2020), najmä ak ide o prípady vychádzajúce z obdobného skutkového a právneho stavu, ako je to pri prerokúvaných ústavných sťažnostiach, pričom najvyšší súd vydal rozhodnutia pochádzajúce z viacerých senátov najvyššieho súdu (1Obdo, 2Obdo, 3Obdo) založené na rovnakom právnom závere, podľa ktorého zákon č. 656/2004 Z. z. (účinný v čase uzatvorenia zmluvy o pripojení) podmieňoval pôsobenie výrobcu elektriny na trhu okrem iného uzatvorením zmluvy o prístupe do sústavy. Išlo o zákonnú podmienku, pričom zmluva o prístupe a o pripojení k sústave uzatvorená podľa zákona č. 656/2004 Z. z. neodporuje neskoršej právnej úprave obsiahnutej v zákone č. 251/2012 Z. z.

47. Ústavný súd uvádza, že medzi sťažovateľom a žalobcami nebolo v konaní pred všeobecnými súdmi sporné, že žalobcovia ako výrobcovia elektriny dodávajú elektrinu do distribučnej sústavy a že distribúcia elektriny medzi sťažovateľom a žalobcami dojednaná nebola. V tomto smere v konečnom dôsledku nemožno úplne opomenúť ani zákon č. 309/2018 Z. z., ktorým s účinnosťou od 1. januára 2019 došlo k novelizácii zákona č. 251/2012 Z. z. V zmysle § 2 písm. a) bodu 12.2 zákona č. 251/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2019 sa na účely tohto zákona rozumie všeobecne prístupom do sústavy alebo do siete prístup na základe zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny, pričom prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo využívať distribučnú sústavu v rozsahu zmluvne dohodnutej distribučnej kapacity, a ak ide o výrobcu elektriny, prístupom do distribučnej sústavy sa rozumie právo dodávať vyrobenú elektrinu do distribučnej sústavy. Podľa § 26 ods. 5 zákona č. 251/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2019 zmluvou o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcií elektriny sa zaväzuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy rezervovať distribučnú kapacitu, umožniť prístup do sústavy a v prípade účastníka trhu s elektrinou iného ako výrobcu elektriny aj prepraviť pre účastníka trhu s elektrinou množstvo elektriny výkonovo obmedzené výškou rezervovanej kapacity vrátane služieb spojených s používaním prenosovej sústavy a účastník trhu s elektrinou sa zaväzuje zaplatiť cenu za prístup a cenu za poskytnutie distribučných služieb a súvisiacich služieb.

48. Dôvodová správa k zákonu č. 309/2008 Z. z. okrem iného uvádza: „*Spresňuje sa definícia prístupu do sústavy z dôvodu doterajšieho rôzneho výkladu tejto definície. Spresnenie sa týka výroby elektriny vo vzťahu k jej dodávaniu do sústavy tak, že dodávanie elektriny do sústavy sa viaže na prístup do sústavy.*“, a tiež «*Upresňuje sa zákonná definícia zmluvy o prístupe a distribúcii elektriny tak, aby bolo jednoznačne definované, že výrobca elektriny užíva legálne distribučnú sústavu, ak má uzatvorený zmluvný typ „zmluva o prístupe a distribúcii elektriny“, ktorá nemusí nutne obsahovať aj predmet zmluvy distribúciu elektriny, ak túto službu výrobca elektriny nevyužíva. Doterajšia definícia uvedené obsahovala len implicitne.*» Novelizácia tak *de facto* nespochybňuje koncepciu právnej úpravy vymedzenej v minulosti v zákone č. 656/2004 Z. z., ktorý v jeho § 21 podmieňoval vznik práva výrobcu elektriny pripojiť zariadenie na výrobu elektriny k sústave splnením technických a obchodných podmienok prístupu a pripojenia do sústavy (v konaniach medzi sťažovateľom a žalobcami pred všeobecnými súdmi existencia pripojenia žalobcov do distribučnej sústavy spochybňovaná nebola, pozn.), ukladal výrobcovi elektrickej energie povinnosť uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení k sústave s prevádzkovateľom sústavy, nie však povinnosť dojednaní o distribúcii elektriny. Ústavný súd tiež pre úplnosť dodáva, že zákonom č. 309/2018 Z. z. [§ 27 ods. 2 písm. b) zákona č. 251/2012 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2019] došlo k zakotveniu povinnosti výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúcii elektriny s prevádzkovateľom sústavy, ak výrobca elektriny dodáva elektrinu do sústavy, teda obdobne, ako to bolo za účinnosti zákona č. 656/2004 Z. z., ktorý ustanovoval povinnosť výrobcu elektriny uzatvoriť zmluvu o prístupe a o pripojení do sústavy.

49. Vo vzťahu k sťažostnej námietke týkajúcej sa účinkov nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 ústavný súd konštatuje, že táto by bola významná za predpokladu, keby bol záver krajského súdu o neexistencii zmluvného základu pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy ústavne udržateľný, čo však vzhľadom na odôvodnenie tohto nálezu vo veciach sťažovateľa obsiahnuté v bodoch 42 a nasl. splnené nie je. Nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/2014 totiž dopadá len na situácie, kde zmluvný základ pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy absentuje. Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd predmetnou sťažostnou námietkou osobitne nezaoberal.

50. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že rozsudky krajského súdu vychádzajú z podstatného skutkového omylu o čase vzniku zmluvného vzťahu medzi sťažovateľom ako prevádzkovateľom distribučnej sústavy a žalobcami ako výrobcami elektriny, v dôsledku čoho krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď zmluvný vzťah, práva a povinnosti sťažovateľa a žalobcov, podmienky pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy primárne posudzoval podľa zákona č. 251/2012 Z. z., a nie zákona č. 656/2004 Z. z., čo malo vplyv na vyhodnotenie otázky existencie zmluvného právneho základu pre účtovanie platby za prístup do distribučnej sústavy sťažovateľom, vyhodnotenie opodstatnenosti odvolaní sťažovateľa proti rozsudkom okresného súdu. Rozsudky krajského súdu sú preto z ústavnoprávneho hľadiska neudržateľné a týmto došlo k porušeniu sťažovateľovho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

51. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy, vzhľadom na vyhovenie sťažnostiam v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkami krajského súdu, ústavný súd napadnuté rozsudky krajského súdu zrušil a veci mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

52. Po vrátení vecí na ďalšie konanie bude úlohou krajského súdu, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde), opätovne rozhodnúť o odvolaniach sťažovateľa podaných proti rozsudkom okresného súdu, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

V.

Trovy konania

53. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 107,02 eur (bod 3 výroku nálezu).

54. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2019 je 163,33 eur a hodnota režijného paušálu je 9,80 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur.

55. Ústavný súd už k priznávaniu náhrady trov konania o ústavnej sťažnosti judikoval, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) vytvára koncept založený na východisku, podľa ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takeého konania a len v odôvodnených (i) prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesov (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020).

56. Vychádzajúc z už uvedeného ústavný súd sťažovateľovi priznal náhradu trov konania za:

- 3 x prevzatie a príprava zastúpenia vo veciach pôvodne vedených na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 1244/2019, sp. zn. Rvp 1853/2019, sp. zn. Rvp 1246/2019 v roku 2019 (3 x 163,33 eur) a k tomu prináležiace režijné paušály (3 x 9,80 eur),

- 1 x podanie ústavnej sťažnosti v roku 2019 (1 x 272,21 eur, ústavný súd pri vyčíslení odmeny uplatnil metodiku vyplývajúcu z § 13 ods. 3 vyhlášky, modifikoval priznanú náhradu z dôvodu, že sťažovateľ síce podal tri samostatné ústavné sťažnosti vzťahujúce sa na 3 samostatné konania vedené pred všeobecnými súdmi, obsah ústavných sťažností je však vzhľadom na skutkovú a právnu príbuznosť vecí takmer identický) a k tomu prináležiaci režijný paušál (1 x 9,80 eur),

- 1 x stanovisko k vyjadreniu krajského súdu podané v roku 2020 (1 x 295 eur, aplikujúc § 13 ods. 3 vyhlášky, keďže išlo o 1 spoločné stanovisko sťažovateľa vzťahujúce sa na všetky tri ústavné sťažnosti) a k tomu prináležiaci režijný paušál (1 x 10,62 eur).

57. Ústavný súd sťažovateľovi nepriznal náhradu trov konania za ďalšie úkony uskutočnené v priebehu konania pred ústavným súdom, keďže k týmto pristúpil sťažovateľ z vlastnej iniciatívy, nie na výzvu ústavného súdu.

58. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

59. Keďže podľa § 73 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú zúčastnenej osobe, uhradza zúčastnená osoba, pričom v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať náhradu trov konania iba účastníkovi konania alebo štátu, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa návrhom zúčastnenej osoby na náhradu trov, ktoré jej v konaní pred ústavným súdom vznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu